

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XXIV. De Dominio Clericorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

rumpitur per litis contestationem, hoc est uno judicialiter rem petente, altero negante, non verò per solam citationem *L. mota litis 26. Cod. de rei vindic.* unde possessor lite mota dicitur constitui in fictâ malâ fide, ita ut à die litis contestatæ nec fructus amplius lucretur, sed conservare, & actori, si obtineat, restituere teneatur *L. 8. §. 7. de usurp. L. certum. 22. C. de rei vindic.* quoad effectum
 32. verò utriusque interruptiones duæ sunt notabiles differentia, prima quòd naturalis interruptio absolute respectu omnium adversariorum interrumpat præscriptionem text. & DD. in *L. 5. ff. de usurp. & usuc.* E-contra civilis interruptio tantum se habet respectu illius, qui litem movit, ideoque non obstante lite à Cajo motâ potest præscribi contra Titium *L. 2. C. 1. quibus res iudicata.* 2da differentia est quòd possessio & præscriptio naturaliter interrupta de

novo inchoanda sit, civiliter autem interrupta tunc demum interrupta manet, si sententia condemnatoria contra possessorem sequatur, si verò possessor victoriam obtineat, vel per pactum aut transactionem à lite recessum sit, proinde tunc possessionis continuatio habetur ac si lis mota nunquam fuisset *Felin. Laym. Eng. L. c.* Si verò actor sponte à lite delistat, & instantia per lapsum tricennii perempta sit, is erit effectus interruptionis civilis, quod ad præscribendam ejusmodi actionem requirantur 40. anni à die, quo actor à lite delistit *l. ult. C. de præsc. 30. vel 40. ann.* Unde si intra illud tempus lis denuo ab actore vel ejus hæredibus moveatur & evincatur, res licet aliàs fuisset præscripta restitui debet *Eng. Krim. l. c. Pirb. n. 134.* hæc Theologo de præscriptione sufficiant, qui plura vellet legat citatos aliòsque Canonistas.

CASUS XXIV.

De Dominio Clericorum.

Desiderius Clericus dubitat. 1. An sit Dominus bonorum patrimonialium. 2. Quasi patrimonialium, & qua hæc. 3. Ecclesiasticorum necessariorum. 4. Superfluum. 5. 6. An hæc ex justitiâ sint eroganda in pauperes. 7. An ex iis possint ali pro-

les. 8. Solvi debita. 9. Quid si debita contracta sint culpabiliter. 10. An ex superfluis possint consanguinei ditari, ali in studiis. 11. An ornari Ecclesia aliàs satis ornata. 12. An Clericus plus sibi indulgere possit quia est ditior, nobilior &c. 13. An donatio ex superfluis sit valida, an obliget ad restitutionem.

nem. 14. *Quæ hic sit materia gravis.*

15. *An Clerici testari possint ad causas piæ vel profanas.* Pro resolat.

1. QUÆR. Quale dominium in sua bona habeant Clerici & ad quos usus teneantur impendere?

Re. Bona Clericorum in triplici sunt differentiâ 1. Sunt bona *patrimonialia*, inter quæ numerantur omnia quæ Clerici independentè à beneficio Ecclesiastico possident v. g. ex hæreditate, legato, donatione, arte vel propriâ industriâ; Certum est quòd Clerici perfectum horum habeant dominium, ita ut de iis ad libitum disponere, contrahere aut testari possint sicut Laici.

2. 2do. Sunt bona *quasi patrimonialia* ea scilicet quæ non acquirunt tanquam fructus beneficii, sed tanquam laboris Ecclesiastici stipendium. v. g. pro Missis, concionibus, cantu, administratione Sacramentorum, funeralibus, anniversariis, quæ vocari solent jura stolæ; ad quæ à plerisque reduci solent præsentia chorales. *Azor. Lugo d. 4. Clar. Gonzales apud Bonac. 1. to. tr. 4. punct. 2.* adde ut horum habeant plenum dominium. Ratio est quia hæc omnia dantur in stipendium laboris; sicut ergo alii stipendiarii, qui Ecclesiæ deserviunt velut Musici, Syndici, sacristæ, grammatici fiunt absoluti Domini suorum stipendiorum ita ut ea pro libitu in profanos usus licitè & validè convertere possint, sic & Clerici; sed quid si sit ingens excessus in-

ter laborem & remunerationem, v. g. Clericus pro una præsentia vel pro uno anniversario accipit 100. aureos, an adhuc ejusmodi bona censèbuntur industrialia. Re. cum communi affirmativè, quia non dantur intuitu beneficii sed laboris, sicut si Pastor pro Benedictione nuptiarum vel funeralibus alicujus Magnatis accipiat 100. qui utique inter industriales computantur, ergo etiam ii quos Canonici accipit ratione præsentia vel anniversarii, similiter ad quasi patrimonialia *Cajet. Vasq. Hannold. Sotus de Just. lib. 10. q. 4. a. 3.* reducantur redditus Capellanæ etiam perpetuæ ad certas Missas, & meritò si redditus non multum excedant stipendium ordinatum Missarum, secus numerandi sunt inter fructus beneficiales, Capellania enim perpetua indubiè est verum beneficium. Nec refert, quòd dentur intuitu laboris, nam redditus beneficiorum etiam non dantur otiosis. *Nav. Metzger t. 11. d. 29. a. 1. n. 4. 3.* Habent *bona Ecclesiastica* id est redditus & pensiones annuas ratione beneficii in sustentationem ad præstanda officia Ecclesiastica, & horum aliqua sunt *necessaria* ad honestam suæque familiæ sustentationem, ad quam etiam pertinent honestæ recreationes, hospitalitas, moderata convivia, donationes non tantum remuneratoriæ sed & liberales convenienter statui & dignitati, plus enim in his potest sibi attribueri Episcopus quam Decanus, plus Decanus

3.

nus quàm simplex beneficiatus; alia sunt *superflua*, quæ scilicet superfluit honestæ sustentationi: de necessariis iterum est communis sententia, quòd Clerici horum sint absoluti Domini, ita ut si ex iis aliquid sibi per parsimoniam subtrahant, illud possint licitè in usus profanos impendere *S. Thom. 2. 2. q. 185. a. 7. & ibid. Sylvius, Sotus, Covarruv. Corduba, Vasq. Arragon. Less. c. 4. d. 6. Barbos. Molin. d. 143. Lugo d. 4. n. 2. Metzger. a. 2. n. 6. contra Nav. Antonin. Sylvest. Panormit.* aliosque plures, quorum sententiam *Sporer. t. 4. c. 1. n. 99.* vocat probabilissimam. Ratio nostra est, quia Clerici recipiunt redditus suos tanquam justum stipendium officii spiritualis in necessariam sustentationem, nam dignus est operarius mercede suâ *Luc. 10.* sicut ergo alii officiantes fiunt Domini totius sui stipendii, sic & Clerici. 4. Clerici etiam sunt veri Domini *superfluo- rum D. D. cit. probatur tum ex Trident. Sess. 21. c. 1. de refor. ubi universaliter sæpe dicitur, quòd Clerici absentes non faciant fructus suos, ergo supponit, quòd præsentés faciant suos, sed fructus facere suos est acquirere eorum dominium, ergo: Tum ex C. quatuor 12. q. 2. ubi Gelas. Papa dicit totam quartam partem esse Clericorum & non solum partem congruæ sustentationis; tum denique Ratione, quia beneficiati acquirunt omnes fructus eodem titulo beneficii, ergo sicut necessariorum fi-*

unt Domini ita & *superfluo- rum* etiam cum gravi obligatione *superfluos* impendendi in usus pios. *Trid. Sess. 25. c. 1. de reform. & Theologi omnes.* an autem hæc obligatio *superflua* applicandi in usus pios sit ex iustitia, ita ut applicantes ad usus profanos teneantur ad restitutionem, an verò ex virtute religionis, Charitatis vel alterius, probabiliter utrimque disputatur, Verius videtur esse obligatio iustitiæ *Valent. tom. 3. d. 3. Tanner. Tom. 3. d. 4. q. 6. Laym. L. 4. t. 2. c. 3. n. 3. & omnes qui negant Clericos reddituum Ecclesiasticorum habere dominium, quos magno numero adducit Nadarr. de re dit. q. 2. Lugo sup. Leuren. L. 3. q. 584. & optimè Reifenssthuell L. 3. decret. tit. 25. n. 56.* Probatur primò: quia qui accipit aliquid cum onere ut ejus partem det alteri, si non dat peccat contra iustitiam & tenetur ad restitutionem ex lege naturali iustitiæ, atque Clerici tam amplos redditus habent cum onere & tacito pacto ut *superflua* in eleemosinas vel alias causas pias impendant, ideo enim dicunt. SS. PP. *superflua* esse bona pauperum, imò esse furtum & sacrilegium, quando in usus profanos convertuntur, concordant Canones *c. revertimini. C. decime. 16. q. 2. c. similiter. c. juxta. & seqq. Prob. 2.* Clerici juxta omnes obligantur *superflua* expendere ad usus pios teste *Lugo n. 9.* sed non purè ex lege Ecclesiasticâ, aliàs enim Ecclesia posset in hæc lege sua dispen-
fare.

sare, quod plerique adversarii negant, & foret contra mentem fundatorum, neque ex virtute Charitatis ut quidam volunt, quia charitas non obligat ad eleemosynam nisi quando est proximi necessitas, quæ non semper adest, neque ex virtute religionis, quia ista bona superflua non sunt magis sacra & Deo dicata, quam bona necessaria, ergo sicut non peccat, qui bona necessaria in usus profanos expendit sic nec expendens superflua. *Dices* 1. Fundatores nec in literis Foundationum nec alibi expresserunt, quod darent redditus cum onere expendendi superflua in pauperes, ergo ejusmodi onus seu obligatio justitiæ non est asserenda, sicut si eleemosynam dem pauperi, eâ intentione ut eam dividat cum socio, si eam intentionem non exprimam non obligatur pauper ex justitia eam dividere. 2. Clerici omnes suos redditus etiam superfluos accipiunt eodem titulo scilicet in stipendium officii vel laboris spiritualis uti Cantores, Pensionarii, Musici, sicut ergo hi non tenentur superflua in usus pios impendere, sic nec Clerici. 3. Ex Bulla Sixti IV. de Anno 1474. & Julii III. edita Anno 1550. & Pauli V. de 8. April. 1606. quæ incipit *In Eminentis*, Clericis Romanis & in Romæ districtu ad 10. milliaria habitantibus conceditur libera facultas de omnibus redditibus Ecclesiasticis liberè dispensandi inter vivos & mortuos, sed hoc Pontifex concede-

re non possit, si superflua ex naturali obligatione justitiæ essent eroganda in usus pios, ergo: *re. ad* 1. Hoc sufficienter expresserunt hoc ipso quod in literis foundationum bona sua voluerunt esse patrimonium Christi in sustentationem Clericorum & pauperum vel aliter ad honorem Dei quod non fit si impendantur in usus profanos. *Ad* 2. *n. C.* aliter dat Ecclesia illa bona Cantoribus, Musicis &c. aliter beneficiatis, Cantoribus dat distribuendo in actu exercito ad pios usus, beneficiatis dat, ut ipsi nomine Ecclesiæ tanquam ejus Ministri ea ad usus pios impendant & ita habet communis fidelium sensus, qui ideo putant peccare beneficiatos, si superflua non convertant in usus pios, non verò Cantores, Musicos. *Ad* 3. Etsi Papa universaliter sic dispensare non possit, potest tamen in Casu particulari ex Causa redundante in bonum spirituale Ecclesiæ, idque ex præsumpto consensu fundatorum; & sic redditus indirectè applicantur ad usus pios ita exigente necessitate. Ex dictis

Deduces seqq. Clericus potest & tenetur ex bonis Ecclesiasticis alere & dotare suas proles non tantum legitimas ante clericatum susceptas, sed etiam spurias, si indigeant, jure enim naturali illis à patre alimenta debentur, si verò à matre habeant sufficientia bona adventitia vel pater habeat patrimonialia, tunc ex his alendæ & dotandæ sunt *Navarr.*

Laym.

8. *Laym. L. 4. c. 2. c. 3. n. 4.* 2. Clericus si aliunde non habeat potest & debet debita à se in Clericatu sive antecederent contracta solvere ex redditibus Ecclesiasticis, quia tunc censetur pauper, solvere autem pauperi debita est opus pium, imò si debita contracta sint tempore Clericatus ad necessariam sustentationem vitæ vel causam piam, potest ea solvere ex redditibus superfluis, quamvis etiam habeat alios redditus ex patrimonio. *Ratio est*, quia potest redditus superfluos impendere ad necessariam sui sustentationem præteritam & præsentem; sic enim sunt potius redditus necessarii, quam superflui; item potest eos impendere ad causam piam, solvere autem debita in favorem Cause piæ contracta est virtualiter eos impendere ad Causam piam, ergo. Si Clericus tempore Clericatus contraxisset debita non pro necessaria sustentatione, neque ob causam piam sed propter excessum in alimentis, lusu, vestibus, recreationibus, tenetur ea solvere ex patrimonialibus, aut proprio labore acquisitis, vel si talia non habeat debet parcius vivere, servato tamen statu, ut paulatim tantum de sustentatione ordinaria subtrahat, quantum sufficit ad solvenda debita. *Ratio est*, Quia talia debita culpabiliter contraxit, & potest sine mutatione Status sibi aliquid ex ordinaria & honesta sustentatione subtrahere, cum hæc non consistat in indivisibili, sed habeat summum medium, & infi-

R. D. Jansen Pars I.

mum, ut si summi sumptus pro annuo victu sint 400. medii sint 350. parcissimi & infimi 300. poterit sibi 100. vel 50. & plures omni anno salvâ honestâ sustentatione subtrahere & unâ cum reliquiis quæ supersunt applicare in usum pium. 3. Bona patrimonialia aut quasi patrimonialia, & ea quæ sibi per parsimoniam ex necessariis subtraxit, potest expendere ad usus profanos vel dare cognatis quibuscunque etiam non indigentibus, colque ditare; ex superfluis autem potest tantum alere in studiis eos, quos vel parentes non possunt vel nolunt, in studiis sustentare, aut promovere, nec potest ditare, aut plus dare quàm ad conditionem & Status decentiam indigent, quia alias non erit usus pius ad quem superflui redditus impendi debent, ita omnes teste *Reiffenst. n. 72.* 4. Reditus superfluos impendere in ornamentum Ecclesiæ aliâs factis ornata adhuc est usus pius, quamvis id fiat ex malo fine scilicet vanæ gloriæ, adeoque nec peccatur contra justitiam, nec contra religionem, neque facit ad rem quòd fortè prætereantur Ecclesiæ magis indigentes, nisi Clericus in his esset beneficiatus, tunc enim cæteris paribus saltem ex æquitate, imò juxta *Lug. L. c.* ex obligatione Ecclesiæ suæ præ aliis ex superfluis subvenire deberet. 5. Clericus habens plura patrimonialia potest ex iis splendidius vivere, non verò ex proventibus Ecclesiasticis, quia

T

in

in his est ceteris par. *Nec obstat*: Quod fortè sit doctior, nam per hoc non est constitutus in altiore dignitate aut gradu: quod si esset nobilis parentela, imbecillis & debilis complexionis, aut haberet plura in medicos profunderè, potest servato moderamine sibi plus in sustentationem attribuere, quàm ceteri robusti & validi, saltem si aliunde non habeat, quia hæc respectu ipsius non superflua, sed necessaria sunt: 6. Clericus ex proventibus Ecclesiasticis etiam superfluis licitè emit prædia si ea detineat in usus pios, secus si ea donet amicis non indigentibus, donatio tamen est valida, quia donans est verè Dominus superfluum quamvis cum obligatione ea applicandi ad usus pios, nec tenentur donarii donata reddere; si tamen malâ fide acceptassent, scientes donantem non habere alia bona quæ in eorum locum impendat ad causas pias, possent per judicem cogi ad restitutionem, quia acceptarunt ea in præjudicium causæ piæ, cui ista prædia debebantur, sicut ii, qui aliqua acceptant in fraudem creditorum: Clericus verò qui ex redditibus superfluis aliquid impendit in usus profanos debet tantundem sumere ex redditibus patrimonialibus illudque applicare ad causas pias, etiam juxta eos, qui negant cum obligari ad restitutionem. *Ratio est*, quia cum habeat patrimonialia adhuc potest satisfacere menti fundatorum, & profundendo

Ecclesiasticos redditus pepercit patrimonialibus, *Fellius, Azor. sup. Lago. n. 43. 7.* Quamvis quoad bona superflua clericorum, requiratur multò major materia ad peccatum mortale quam in furto, tamen vigesima pars si proventus superflui excedant 100. florenorum communiter reputatur materia gravis, ita ut si 5. vel 6. florenos tunc usui profano impendantur peccetur mortaliter. *Sporer. sup. 8.* quamvis Clericus in vitâ de redditibus superfluis ad causas pias disponere possit, non tamen potest de iis testari nequidem ad causas pias sine licentia summi Pontificis, Episcopi vel Capituli, nisi consuetudo sit contraria, quæ contra legem Ecclesiasticam prævalere potest; sed debet post mortem ea relinquere Ecclesiæ à quâ accepit *C. 1. c. ad hoc 8. c. quia nos 9. de testam. imò Navar. Vasq. Tanner. Molin. 147. n. 31. Laym. sup. Abbas Pirh. l. 3. n. 42. Krimer. n. 2142. Engel. n. 3. Reiffenst. ibid. nn. 335. Contra Covarruv. Garc. de benef. p. 2. c. 1. n. 16. Less. c. 19. n. 43. Zoef. Hann. t. 2. de just. probabilius docent non posse consuetudine introduci ut Clerici de redditibus Ecclesiasticis superfluis testari valeant ad causas profanas, unde improbant Consuetudinem quæ in multis locis Germaniæ & alibi dicitur reperiri, *Ratio est*, quia ejusmodi consuetudo utpote contra legem naturalem & divinam foret irrationabilis & corruptela, quia*

14.

15.

quia Clerici superflua in profanos usus convertentes peccant mortaliter contra legem naturalem iustitiæ, charitatis vel religionis ut fatentur ferè omnes, & in dubio an consuetudo contra legem sit rationabilis præ-

sumptio est pro lege, ut cum communi docet ipse *Schmaltzgr. L. 1. tit. 4. n. 8.* ob probabilitatem tamen sententiæ oppositæ tutò quis retinere potest, quod ex tali testamento vel donatione accepit.

CASUS XXV.

De dominio seu potiùs paupertate Religiosorum in particulari.

E Borius aspirans ad Religionem ex Confessario petit.

1. *Ad quid ex voto paupertatis obligentur Religiosi Prælati, invalide professi &c.* 2. *An sint Domini fama, honoris, rerum spiritualium* 3. *An superiores dare possint licentiam ad superflua & illicita.* 4. *Qualis Licentia requiratur.* 5. *An sufficiat præsumpta.* 6. *Quæ hic sit materia gravis.* 7. *An complacens sibi in divitiis peccet contra paupertatem.* 8. *An sufficiat Licentia dolo vel metu obtenta.* 9. *Vel data à superiore inferiore contra prohibitionem superioris.* 10. *Quid de manufactis vel scriptis.* 11. *Quid si res occultetur.* 12. *Vel recipiantur plures res modica.* 13. *Vel convertantur ad alium usum vel concedantur alteri.* 14. *Vel acceptetur res cum animo eam dandi pauperibus, vel letæ mistâ amico remittatur stipendium.* 15. *Vel deponatur apud tertium aut sine Licentiâ quis prandeat alibi.* 16.

An Religioso concedi possit peculium. Pro resolut.

QUÆR. I. Ad quid Religiosi obligentur ex voto paupertatis? 1. Omnes & singuli Religiosi solenniter professi per votum paupertatis à se in perpetuum abdicarunt, non tantùm omne rei temporalis dominium sed & usum ac dispositionem independentem à voluntate superioris, ita ut nec validè nec licitè de re temporali sine consensu superioris disponere possint, ita quoad rem omnes & clarum est tum ex *Trid. Sess. 25. c. 2. de regul.* tum ex jure *Can. C. 12. q. 1. C. super c. cum ad Monast. de statu Monach.* ubi adjungitur pœna: quod si proprietates apud quemquam inventa fuerit in morte, ipsa cum eo in signum perditionis extra Monasterium in sterquilinio subterretur.

Dicitur 1. Omnes & singuli, ita etiam ipsi Prælati, Procuratores, Oeconomi, Administratores &c. si rem
T 2
quam-